

Anija valla heaoluprofiil

2020

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Demograafiline olukord ja rahvastiku tervis	6
1.1 Demograafiline olukord. Kokkuvõte	6
1.2 Rahvastiku tervise seisund. Kokkuvõte	6
1.3 Haavatavad sihtrühmad. Kokkuvõte	7
1.4 Tööturg. Kokkuvõte	8
1.5 Kuritegevus. Kokkuvõte	9
1. Demograafiline olukord ja rahvastiku tervis. Kokkuvõte	10
2. Tervist toetav ja turvaline elukeskkond ning osalusvõimalused	11
2.1 Turvaline elukeskkond. Kokkuvõte	11
2.2 Elukeskkond ja planeeringud. Kokkuvõte	12
2.3 Osalusvõimalused. Kokkuvõte	13
2. Tervist toetav ja turvaline elukeskkond ning osalusvõimalused. Kokkuvõte	14
3. Universaalsete teenuste kättesaadavus ja kvaliteet	16
3.1 Tervishoiuga seotud universaalsed teenused. Kokkuvõte	16
3.2 Haridusega seotud teenused. Kokkuvõte	17
3. Universaalsete teenuste kättesaadavus ja kvaliteet. Kokkuvõte	19
4. Haavatavate (riskis) sihtrühmadega tegelemine	20
4.1 Sotsiaalteenused ja -toetused. Kokkuvõte	20
4.2 Abivajavate lastega tegelemine. Kokkuvõte	21
4.3 Perede toetamine. Kokkuvõte	22
4. Haavatavate (riskis) sihtrühmadega tegelemine. Kokkuvõte	23
5. Kohaliku omavalitsuse toimimine ja ressursid	24
5.1 Kohaliku omavalitsuse toimimine. Kokkuvõte	24
5.2 Kvalifitseeritud spetsialistid ja koostöö heaolu tagamiseks. Kokkuvõte	24
5. Kohaliku omavalitsuse toimimine ja ressursid. Kokkuvõte	26
Koond hinnang olukorrale	27
1. Demograafiline olukord ja rahvastiku tervis. Kokkuvõte	27
2. Tervist toetav ja turvaline elukeskkond ning osalusvõimalused. Kokkuvõte	28
3. Universaalsete teenuste kättesaadavus ja kvaliteet. Kokkuvõte	30
4. Haavatavate (riskis) sihtrühmadega tegelemine. Kokkuvõte	31
5. Kohaliku omavalitsuse toimimine ja ressursid. Kokkuvõte	32
Juhised	33
Kasutatud allikad	34

Sissejuhatus

Eesti rahvastik, sh Anija vallas tervikuna vananeb, mis seab sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonnale järjest suurema koormuse. Trendid näitavad, et eluiga küll pikeneb, kuid kogetakse suure tõenäosusega terviseprobleeme, mis omakorda mõjutavad rahulolu eluga, seavad piiranguid igapäevastele tegevustele ning vähendavad aktiivset osalust ühiskonnas. Inimese tervist mõjutavad individuaalsed tegurid ja teda ümbritsev keskkond. Tervis sõltub suurel määral soost, haridusest, sissetulekust ja elukohast. Tervist mõjutavad ka hoiakud, kogemused, kultuurilised ja ühiskondlikud normid, riiklikud regulatsioonid, meediskultuur, igapäevased harjumused jne.

Heasse tervisesse investeerimine on oluline eeldus sotsiaalse heaolu kasvuks, majanduse arenguks, tootlikkuse suurenemiseks ja konkurentsivõime paranemiseks. Tervis on seega oluline rahvuslik ressurss, mis väärrib sihi- ja kavakindlat arendamist. Samuti kuulub õigus tervise kaitsele inimeste põhiõiguste hulka ning kõikidele inimestele peavad olema tagatud vajalikud eeldused parima võimaliku terviseseisundi saavutamiseks - igal Eesti inimesel peab olema võimalus elada tervist toetavas keskkonnas ja võimalus teha tervislikke valikuid.

Heaoluprofiil on abivahend inimeste ja keskkonna terviseseisundi mõõtmisel, hindamisel, analüüsimisel, paremate tervisetulemite eesmärgistamisel ning nende saavutamiseks vajalike tegevuste ja vahendite määratlemisel.

Heaoluprofiili koostamise eesmärk on suurendada Anija valla elanike heaolu ja tõsta inimeste elukvaliteeti parema tervise kaudu.

Heaoluprofiili koostamine on omavalitsuse või maakonna elanike tervise ja seda mõjutavate tegurite kaardistamine. Profiili sisendiks on nii indikaatorite alusel kogutud andmed kui ka kogukonnaliikmetelt, otsusetegijatelt ning tervise- ja muude valdkondade spetsialistidelt kogutud arvamused ja info. Protsessi väljund on otsuse tegijaile ja kogukonnale esitatav profiil, milles kirjeldatakse nii teksti kujul kui ka graafiliselt kogukonna tervise- ja heaoluprobleeme, vajadusi ning nende võimalikke lahendusi.

Profiil on aluseks heaolu arendamise tegevuskava koostamisele, milles püstitatakse konkreetsed eesmärgid tervisetulemite parandamiseks ning määratletakse nende saavutamiseks vajalikud tegevused, ressursid ja vastutajad. Nendest olulisemad Anija valla jaoks on üksikisiku, perekonna ja rahva tervise väärtustamine, elukeskkonna uurimine ja selle ohutegurite hindamine, inimese terviseseisundi jälgimine ning prognoosimine sõltuvalt elukeskkonna seisundist ning avalikkuse teavitamine elukeskkonna seisundi halvenemisest või halvenemise ohust. Lisaks tuleb kujundada tervist väärtustavaid sotsiaalseid norme ja muuta inimest ümbritsevat keskkonda nii, et see aitaks toetada isiku võimalust võtta oma tervise eest ise vastutus. Ennetustöös on jätkuvalt olulisel kohal riskitegurite vähendamine ja kaitsetegurite, mis toetavad inimese heaolu ning füüsilist ja vaimset tervist, suurendamine.

Eesti rahvastik, sh Anija vallas tervikuna vananeb, mis seab sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonnale järjest suurema koormuse. Trendid näitavad, et eluiga küll pikeneb, kuid kogetakse suure tõenäosusega terviseprobleeme, mis omakorda mõjutavad rahulolu eluga, seavad piiranguid igapäevastele tegevustele ning vähendavad aktiivset osalust ühiskonnas. Inimese tervist mõjutavad individuaalsed tegurid ja teda ümbritsev keskkond. Tervis sõltub suurel määral soost, haridusest, sissetulekust ja elukohast. Tervist mõjutavad ka hoiakud, kogemused, kultuurilised ja ühiskondlikud normid, riiklikud regulatsioonid, meediskultuur, igapäevased harjumused jne.

Heasse tervisesse investeerimine on oluline eeldus sotsiaalse heaolu kasvuks, majanduse arenguks, tootlikkuse suurenemiseks ja konkurentsivõime paranemiseks. Tervis on seega oluline rahvuslik ressurss, mis väärrib sihi- ja

kavakindlat arendamist. Samuti kuulub õigus tervise kaitsele inimeste põhiõiguste hulka ning kõikidele inimestele peavad olema tagatud vajalikud eeldused parima võimaliku terviseseisundi saavutamiseks - igal Eesti inimesel peab olema võimalus elada tervist toetavas keskkonnas ja võimalus teha tervislikke valikuid.

Heaoluprofiil on abivahend inimeste ja keskkonna terviseseisundi mõõtmisel, hindamisel, analüüsimisel, paremate tervisetulemite eesmärgistamisel ning nende saavutamiseks vajalike tegevuste ja vahendite määratlemisel.

Heaoluprofiili koostamise eesmärk on suurendada Anija valla elanike heaolu ja tõsta inimeste elukvaliteeti parema tervise kaudu.

Heaoluprofiili koostamine on omavalitsuse või maakonna elanike tervise ja seda mõjutavate tegurite kaardistamine. Profiili sisendiks on nii indikaatorite alusel kogutud andmed kui ka kogukonnaliikmetelt, otsusetegijatelt ning tervise- ja muude valdkondade spetsialistidelt kogutud arvamused ja info. Protsessi väljund on otsuse tegijaile ja kogukonnale esitatav profiil, milles kirjeldatakse nii teksti kujul kui ka graafiliselt kogukonna tervise- ja heaoluprobleeme, vajadusi ning nende võimalikke lahendusi.

Profiil on aluseks heaolu arendamise tegevuskava koostamisele, milles püstitatakse konkreetset eesmärgid tervisetulemite parandamiseks ning määratletakse nende saavutamiseks vajalikud tegevused, ressursid ja vastutajad. Nendest olulisemad Anija valla jaoks on üksikisiku, perekonna ja rahva tervise väärtustamine, elukeskkonna uurimine ja selle ohutegurite hindamine, inimese terviseseisundi jälgimine ning prognoosimine sõltuvalt elukeskkonna seisundist ning avalikkuse teavitamine elukeskkonna seisundi halvenemisest või halvenemise ohust. Lisaks tuleb kujundada tervist väärtustavaid sotsiaalseid norme ja muuta inimest ümbritsevat keskkonda nii, et see aitaks toetada isiku võimalust võtta oma tervise eest ise vastutus. Ennetustöös on jätkuvalt olulisel kohal riskitegurite vähendamine ja kaitsetegurite, mis toetavad inimese heaolu ning füüsilist ja vaimset tervist, suurendamine.

Koostajad

Anija valla heaoluprofiili koostamise töörühma kuulusid:

1. Marge Raja - Anija Vallavalitsus, abivallavanem
2. Enn Pung - Anija Vallavalitsus, abivallavanem
3. Meeli Kuul - Anija Vallavalitsus, arendusjuht
4. Kristel Lään - Anija Vallavalitsus, sotsiaaltöö spetsialist
5. Airi Hörrak - Anija Vallavalitsus, sotsiaaltöö spetsialist
6. Lydia Kruusmann - Anija Vallavalitsus, laste ja perede spetsialist
7. Svetlana Lass - Anija Vallavalitsus, laste ja perede spetsialist
8. Evelin Kolbak - Anija Vallavalitsus, keskkonnaspetsialist
9. Elvis Hrupa - Anija Valla Kultuurikeskus, juhataja

10. Kristiina Püi - Anija Valla Noortekeskus, juhataja

11. Kristo Tamsalu - Politsei- ja Piirivalveamet, Põhja prefektuur, Ida-Harju politseijaoskond, piirkonnapolitseinik

1. Demograafiline olukord ja rahvastiku tervis

1.1 Demograafiline olukord. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Viimastel aastatel on omavalitsuse rahvaarv mõnevõrra suurenenud ja jõudnud samale tasemele 2016. aastaga. Kuna surmade arv on suurenenud ja sündide arv vähenenud, on loomulik iive negatiivne. Kasvanud on uute elanike sisse- ja väljaränne Anija valda, väljaränne on püsinud stabiilsena.

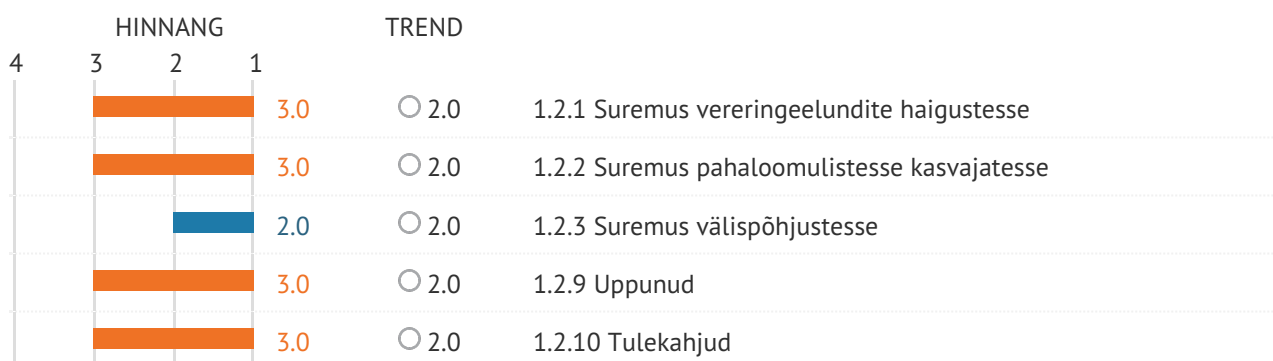
TUGEVUSED

- Anija valla rahvaarv on võrreldes varasemate aastatega positiivses trendis.

NÕRKUSED

- Tööealise elanikkonna vähenemine.

1.2 Rahvastiku tervise seisund. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Suremus vereringeelundite haigustesse on püsinud stabiilsena, samas on märgata kasvu suremuses pahaloomulistesse kasvajatesse. Tõusnud on ka suremus välispõhjustesse, sh õnnetusjuhtumite tagajärjel. Väljuspühujused on surme põhjuseks rohkem meestel kui naistel.

Tingituna oodatava eluea pikenemise ja rahvastiku vananemise trendidest, on üha olulisemaks muutumas elanikkonna tervisekaotuse vähendamine elanikkonna elukvaliteedi tõstmise eesmärgil. Suur osa terviseprobleemidest tulenevast kahjust on vähendatav tervise edendamise ja ennetustegevusega.

TUGEVUSED

- Toimub järjepidev ennetustöö terviseteadlikkuse tõstmise ja õnnetusjuhtumite vähendamise teemadel.
- Koostöös Päästeametiga viiakse järjepidevalt läbi kodude tuleohutusosalast kontrolli ja teostatakse abivajajate koduses küttekollete parandamist ja elektrijuhtmete vahetust. Avalike supluskohtade juurde on paigaldatud veeohustusstendid ja päästevahendid.
- Tervislike eluviiside väärtustamine ja tervist parandavate tegevuste rakendamine.

NÕRKUSED

- Valla tervisekaotuse näitajad on pigem kõrged. Haigusest, sh vigastused, tingitud tervisekaotus vähendab inimese toimetulekuvõimalusi ja võimalust panustada kogukonnaellu.

1.3 Haavatavad sihtrühmad. Kokkuvõte

HINNANG		TREND	
4	3	2	1
	3.0	↘ 1.0	1.3.1 Vähenenud töövõimega isikud
	3.0	○ 2.0	1.3.2 Puuetega inimesed
	1.0	↘ 1.0	1.3.3 Vanemliku hoolitsuseta ja abivajavad lapsed

Kokkuvõte:

Paralleelselt töövõimetuspensionäride arvu vähenemisega on suurenenud osalise ja puuduva töövõimega isikute arv Anija vallas, moodustades 11% tööealisest elanikkonnast.

Puudega isikute arv vallas on kasvanud, sh suurenenud on liikumispuuetega ja psüühikahäiretega isikute arv. Sellest tulenevalt tuleb rohkem tähelepanu pöörata liikumispuuetega inimeste ligipääsetavusele nii hoonetele kui ka teenustele ning kõrvalabi vajadustele. Psüühikahäiretega isikutele on vallas pakkuda kolme erinevat erihoolekandeteenust, kuid nende teenuste kohtade arv on piiratud. Seetõttu tuleb hakata täiendavalt looma kompleksteenuseid ja tugevdama koostöövõrgustikku.

Abivajavate laste juhtumite arv on oluliselt vähenenud, kuid püsib stabiilselt kõrgel tasemel. Perest eraldatud laste arv, kes on paigutatud asendus- või järelhooldusteenusele, on võrreldes Harjumaa ja Eesti teiste omavalitsustega väga suur (suhetatuna laste arvule omavalitsuses). See võib osutada asjaolule, et laiapõhjalised või kesktaasandi ennetustööd lastega peredes ei ole piisavad.

TUGEVUSED

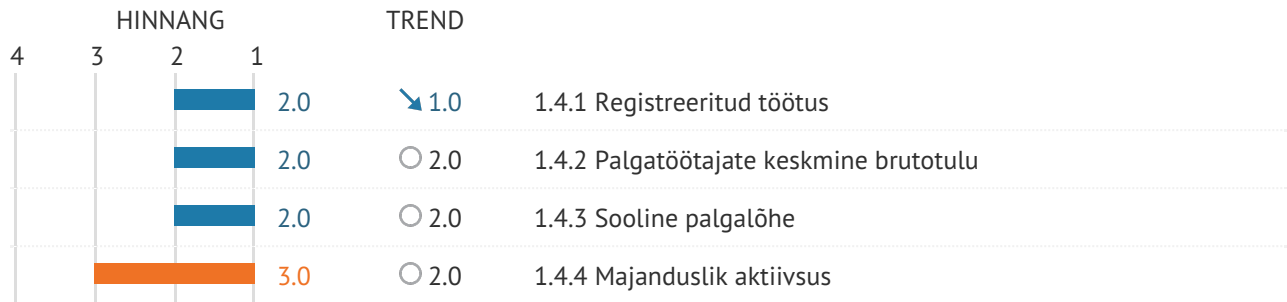
- Hädaohus olevatele lastele on leitud sobiv ja parim asendushooldusteenus.
- Osalise või puuduva töövõimega isikutele ja puudega isikutele on kättesaadav esmatasandi tervishoiuteenus.

NÕRKUSED

- Liikumispuuetega ja psüühikahäiretega isikute arv suureneb.
- Osalise ja puuduva töövõimega isikute arv suureneb.

- Abivajajate laste arv püsib stabiilselt kõrgena. Hooldusperede võrgustik vallas puudub.

1.4 Tööturg. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Registreeritud töötus on viimastel aastatel tõusutrendid. Töötaja keskmine brutotulu on viimased 10 aastat küll tõusnud, kuid jätkuvalt üks Harjumaa madalamaid. Sooline palgalõhe on võrreldes Eesti keskmisega 1-2% kõrgem.

Parendamist vajavad aspektid:

- 1) Töötajate keskmine brutotulu suurendamine;
- 2) Soolise palgalõhe vähendamine;
- 3) Kohapealsete uute ettevõtete ja seeläbi töökohtade loomine.

TUGEVUSED

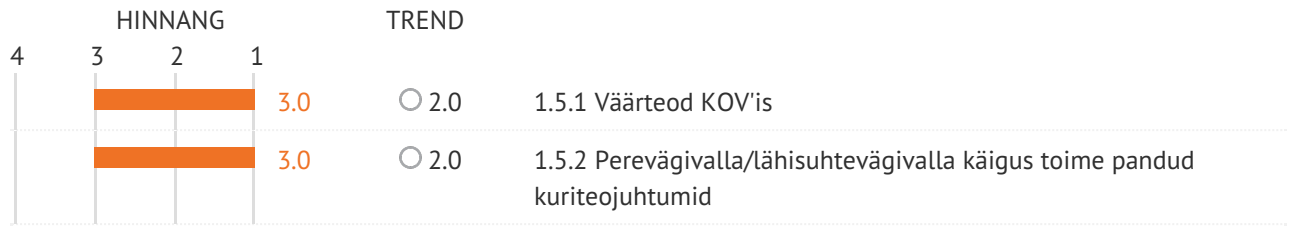
- Vallas töötab üks suuretevõtte (üle 350 töötaja), mis tagab suurele hulgale elanikele töökoha elukoha lähedal.
- Tallinna lähedus, mis võimaldab inimestel mõistliku ajakuluga tööl käia.

NÕRKUSED

- Registreeritud töötute arv on tõusutrendis. Nende hulgas on pikaajalisi töötuid, keda on keeruline mõistliku aja jooksul tööle saada (nt alkoholisõltlased).
- Palgatöötajate keskmine brutotulu on viimase 10 aasta jooksul jätkuvalt Harjumaa madalamate hulgas.
- Sooline palgalõhe on Eesti keskmisest 1-2% suurem.

1.5 Kuritegevus. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Kuritegevuse ja lähisuhtevägivalda statistilised näitajad on pigem head. Samas on sotsiaaltööd tegevatele valla spetsialistidele teada, et kodudes võib esineda nõ varajatud kujul nii pere- kui lähisuhtevägivalda. Selle ennetamiseks tuleb jätkata elanike teadmiste tõstmist vägivallast, julgustada inimesi sellest teatama ja erinevate spetsialistidega koostöös ka ise märkama varajatud vägivalda.

TUGEVUSED

- Statistiliselt on vallas kuritegusid ning pere- ja lähisuhtevägivalda pigem vähe võrreldes Eesti keskmiste näitajatega.

NÕRKUSED

- Pere- ja lähisuhtevägivalda esineb ilmselt rohkem kui statistilised andmed näitavad.

1. Demograafiline olukord ja rahvastiku tervis. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
1.1 Demograafiline olukord	2.6 Pigem hea	○ 2.3 Stabiilne
1.2 Rahvastiku tervise seisund	2.8 Pigem hea	○ 2.0 Stabiilne
1.3 Haavatavad sihtrühmad	2.3 Pigem halb	▼ 1.3 Halvenemas
1.4 Tööturg	2.3 Pigem halb	○ 1.8 Stabiilne
1.5 Kuritegevus	3.0 Pigem hea	○ 2.0 Stabiilne
Keskmine:	2.6 Pigem hea	○ 1.9 Stabiilne

Kokkuvõte:

Alates 2019. aastast on valla rahvaarv stabiliseerunud, pigem kasvanud. Elanikkonna hulgas on vanuserühmiti kõige rohkem põhikooli- ja gümnaasiumiealisi ja pensionieelikuid. Tööeest nooremaid on valla rahvastikust 16% ja pensionäre 20%, st rahvastik vallas vananeb sarnaselt Eestiga. Kuigi sündide arv 2017-2019 on kasvanud, siis loomulik iive on jätkuvalt negatiivne.

Uute elanike tulek Anija valda elama on pärsitud, kuna olemasolev elamufond on vananenud ja uuselamuarendused ei ole käivitunud (inimene ei saa pangalaenu eluaseme soetamiseks). Uute eluasemete jaoks ostetakse pigem krunt, millele asutakse ise elamut ehitama. See protsess võtab tavaliselt aastaid aega enne kui uued elanikud sisse kolivad.

TUGEVUSED

- Rahvaarvu langus on stabiliseerunud ja pigem on rahvaarv kasvutrendis (sündide arv suureneb).
- Osalise või puuduva töövõimega isikutele ja puudega isikutele on kättesaadav esmatasandi tervishoiuteenus.
- Tallinna lähedus, mis võimaldab inimestel mõistliku ajakuluga tööl käia.

NÕRKUSED

- Uusi elanikke tuleb valda elama oodatust vähem.
- Tööealiste elanike arv on languses, st maksumaksjate arv ja valla tulubaas vähenevad.
- Osalise ja puuduva töövõimega isikute arv Anija vallas suureneb (eelkõige liikumispuuetega ja psüühikahäiretega isikute arv), moodustades 11% tööealisest elanikkonnast.

2. Tervist toetav ja turvaline elukeskkond ning osalusvõimalused

2.1 Turvaline elukeskkond. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Ohutuse valdkonnas on heal tasemel suplusvee kvaliteet, veeohutusalane ennetustöö, liiklusohutusalane ennetustöö ning süütegude ennetamine ja kahjude vähendamine.

Samuti saab rahul olla nõuetele vastava joogiveega varustatusega, inimkannatanutega liiklusõnnetustega, tuleohutuse alase ennetustööga, varavastaste süütegu vähesuse, pere- ja lähisuhtevägivald ennetamisega.

Suuremat tähelepanu tuleb vallas pöörata õnnetusjuhtumite ennetamisele ja tabatud joobes sõidukijuhtidele.

TUGEVUSED

- Ennetustöö: liiklusohutusalane, veeohutusalane, tuleohutusalane, süütegude ennetamine,
- Suplusvee kvaliteet ja suplusvõimalused valla territooriumil asuvates veekogudes.

NÕRKUSED

- Pere- ja lähisuhtevägivald juhtumite kasv.
- Alkoholi probleemid ja nendest tulenevad tagajärjed (vägivaldajuhtumid, õnnetused, joobes juhtimine jm)
- Õnnetusjuhtumite ennetustöö

2.2 Elukeskkond ja planeeringud. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Anija vallas on elukeskkonna valdkonnas paremini koolitranspordi ja ühistranspordi korraldusega, jalgsi ja jalgrattaga liikumisega ning kehalist aktiivsust mõjutavate teguritega.

Jätakuvalt on vaja pöörata tähelepanu avalike ruumide ligipääsetavusele ja tubaka tarvitamist mõjutavate teguritele.

Teiste elukeskkonna teguritega võrreldes on oluliselt madalamal tasemel mängu- ja spordiväljakud ja nende ohutus.

TUGEVUSED

- Ühistranspordi korraldamisel lähtutakse "Pargi ja sõida" põhimõttest (rajatud auto- ja jalgrattaparklad, transpordivahendite omavaheline sõidugraafikute sobiv kontaktsus). Koolitransport on korraldatud kõikidest õpilaste vajadusi arvestades.
- Valla teede ja tänavate renoveerimine toimub valla teehoiukava alusel ning viimasel kolmel aastal on eelarvet sinna valdkonda kahekordistatud. Samuti on 2020. a renoveeritud tänavavalgustust Kehras, Aegviidus, Alaveres, Anija külas.

NÕRKUSED

- Mängu- ja spordiväljakute vähene arv, kvaliteet ja nende ohutus.
- Ühistransport ei kata hajaasustuses elavate kõikide inimeste vajadusi (st liiga harv graafik, väljumised ebasobivatel aegadel, suured ootevahed).

2.3 Osalusvõimalused. Kokkuvõte

HINNANG		TREND				
4	3	2	1			
				2.7	○ 2.0	2.3.1 Kodanikuaktiivsus
				3.0	○ 2.0	2.3.2 Kohalike elanike kaasamise tava
				3.7	↗ 3.0	2.3.3 Kohalik kultuurielu
				2.9	↗ 3.0	2.3.4 Võimalused noorsootöös osalemiseks ning osalus- ja kuuluvuskogemuse saamiseks
				3.0	↗ 3.0	2.3.5 Noorsootöö kättesaadavus KOV-is
				1.0	↘ 1.0	2.3.6 Organiseeritud osalusvõimalused noortele

Kokkuvõte:

Anija vallas on elanike osalusvõimaluste tagamiseks neli rahvamaja (Kehras, Alaveres, Aegviidus ja Voosel), Anija mõis, spordihooned (Kehras, Alaveres, Aegviidus), välisportiväljakud, noortekeskus (Kehras, Alaveres, Aegviidu noortetuba).

Inimesed saavad osa võtta ca 40 erineva vabaühenduse tegevustest, erinevatest kultuurivaldkonna ringitegevustest ja spordivaldkonna treeningutest. Kultuuri- ja sportimisvõimalused on inimestele kättesaadavad. Teenuse korraldus on paindlik, st kui grupp inimesi avaldab soovi mingi huvivaldkonnaga tegelemiseks, siis leitakse võimalus sellega tegelemiseks kodukoha lähedal.

Noored saavad muusika- ja kunstiharidust Kehra Kunstidekoolist. Lisaks on koostöös valla koolide, noortekeskuse ja SA Anija Valla Spordimaailmaga loodud täiendavaid huvitegevusi võimalusi. Prioriteetideks on loodus-, tehnika- ja täpisteaduste valdkonna tegevused ning omaalgatuse, ettevõtlikkuse ja ettevõtluse alased tegevused noortega.

TUGEVUSED

- Tunnustamine (iga-aastaselt): valla aukodanik ja teenetemärk, konkurss Anija valla "Aasta Tegijad".
- Vabaühenduste toetamine spordi-, kultuuri- ja külaelu valdkondades.
- Vallas on hästi toimiv rahvamajade võrgustik, noortekeskus ja noortele pakutavad huvihariduse ja huvitegevuse võimalused.

NÕRKUSED

- Kultuurivaldkonnas tegutsevad vaid üksikud vabaühendused, mistõttu kodanikualgatusel on vähe kasutatud ja seepärast on kultuurielu korralduses suurem surve ja ootus rahvamajadele.
- Anija vallas puudub noortekogu ning lapsed ja noored on seetõttu vähem kaasatud valla otsustusprotsessidesse.

2. Tervist toetav ja turvaline elukeskkond ning osalusvõimalused. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
2.1 Turvaline elukeskkond	3.1 Pigem hea	↗ 2.5 Paraneb
2.2 Elukeskkond ja planeeringud	3.0 Pigem hea	↗ 2.5 Paraneb
2.3 Osalusvõimalused	2.7 Pigem hea	○ 2.3 Stabiilne
Keskmine:	3.0 Pigem hea	↗ 2.5 Paraneb

Kokkuvõte:

Anija vallas on heal tasemel suplusvee kvaliteet, toimib vee- ja liiklusohutusala ennetustöö, samuti süütegude ennetamine ja kahjude vähendamine. Vallas on piisav nõuetele vastav joogiveega varustus. Suuremat tähelepanu tuleb pöörata:

1. õnnetusjuhtumite ennetamisele,
2. tabatud joobes sõiduki juhtidele,
3. avalike ruumide ligipääsetavusele,
4. tubaka tarvitamist mõjutavate teguritele.
5. mängu- ja spordiväljakute rajamisele ja nende ohutusele.

Kuna vald paikneb hajaasustusega territooriumil, siis jätkuvalt ei ole valla elanikud rahul ühistranspordi korraldusega (liiga harva või väljumisajad on ebasobivad). Koolitransport on korraldatud kõikidele valla koolides õppivatele lastele, kelle elukoht lähimast ühistranspordi petusest on kaugemal kui 3 km. Jalgsi ja jalgrattaga turvaliselt liikumise võimalusi ning kehalist aktiivsust mõjutavaid tegureid on piisavalt.

Elanike osalusvõimaluste tagamiseks on vallas neli rahvamaja, Anija mõis, spordihooned, spordiväljakud, noortekeskused. Inimesed saavad osa võtta ca 40 erineva vabaaühenduse tegevustest, erinevatest kultuurivaldkonna ringitegevustest ja spordivaldkonna treeningutest. Kultuuri- ja sportimisvõimalused on inimestele kättesaadavad. Noored saavad muusika- ja kunstiharidust Kehra Kunstidekoolist. Lisaks on koostöös valla koolide, noortekeskuse ja SA Anija Valla Spordimaailmaga loodud täiendavaid huvitegevusi võimalusi. Prioriteetideks on loodus-, tehnika- ja täpisteaduste valdkonna tegevused ning omaalgatuse, ettevõtlikkuse ja ettevõtluse alased tegevused noortega.

TUGEVUSED

- Korrastatud ja renoveeritud teed, tänavad ja tänavavalgustus.
- Head supluskohtade võimalused ja nõuetele vastav suplusvee kvaliteet.

NÕRKUSED

- Mängu- ja spordiväljakute ebapiisavus ja nende nõrk kvaliteet.
- Pere- ja lähisuhte vägivaldjuhtumite arvu tõus ja alkoholi liigtarbimisest tulenevad tagajärjed (õnnetusjuhtumid, vägivaldsus).

- Elanikel on piisavalt osalusvõimalusi (sh tasuta osalemised) ja vaba aja veetmise võimalusi.
- Ühistranspordi korraldus ei vasta paljude elanike vajadustele.

3. Universaalsete teenuste kättesaadavus ja kvaliteet

3.1 Tervishoiuga seotud universaalsed teenused. Kokkuvõte

HINNANG		TREND	
4	3	2	1
	3.1	○ 2.0	3.1.1 Esmatasandi tervishoiuteenus kättesaadavus
	3.0	○ 2.0	3.1.2 Vähekindlustatutele tervishoiuteenuste võimaldamine
	3.0	↗ 3.0	3.1.3 Hüved tervishoiuteenus osutajatele arstiabi kättesaadavuse tagamiseks
	3.0	○ 2.0	3.1.4 Eriarstiabi kättesaadavus
	3.0	○ 2.0	3.1.5 Koolilaste tervise ülevaatused
	2.9	○ 2.0	3.1.6 Nõustamisteenuste kättesaadavus

Kokkuvõte:

Tervishoiuga seotud universaalsete teenuste kättesaadavus on kõikide teenuste osas pigem hea. Esmatasandi tervishoiuteenust osutab Kehra Tervisekeskus (perearstid, pereõed, koduõed, füsioterapeut, ämmaemand) ja see on valla elanikele kättesaadav (nt vallasisene tasuta transport). Vähekindlustatud elanikele on tagatud valla toel esmatasandi tervishoiuteenus.

Hambaravi on olemas Kehras, kuid see teenus on elanikele kättesaadavam Tallinnas või Kosel.

Parendamist vajavad kooliõpilaste tervise analüüs koostöös kooli tervishoiuteenus osutajaga.

Samuti tuleks luua võimalusi täiendavateks teenusteks, et nad oleksid kättesaadavamad (nt koostööpartner saaks tulla kohapeale teenust osutama).

TUGEVUSED

- Kättesaadav esmatasandi tervishoiuteenus (perearstid, pereõed, koduõde, ämmaemand, füsioterapeut).
- Vähekindlustatud isikutele on KOVi poolt võimaldatud vajalikud ja möödapääsmatud tervishoiuteenused.
- Kõikides valla koolides osutatakse kvaliteetset koolitervishoiuteenust.

NÕRKUSED

- Vaimse tervise õe teenuse puudumine või selle raske kättesaadavus.
- Hambaravi teenuse osutajaid valla territooriumil on ebapiisavalt või teenus ei ole kättesaadav.

3.2 Haridusega seotud teenused. Kokkuvõte

HINNANG		TREND	
4	3	2	1
		↗ 3.0	3.2.1 Alushariduse ja lastehoiu kättesaadavus
		○ 2.0	3.2.2 Üldkeskhariduse ja kutsehariduse omandamise toetamine
		↗ 3.0	3.2.3 Koolikohustust mittetäitvate lastega tegelemine
		↗ 3.0	3.2.4 Hariduslikud tugiteenused
		↗ 3.0	3.2.5 Koolivägivalla ja koolikiusamise ennetamine

Kokkuvõte:

Alushariduse ja lapsehoiuteenuse vajaduse osas toimub KOVs iga-aastaselt vajaduste kaardistamine ja analüüs. Kuna viimastel aastatel on lastehoiu ja -aia teenuse nõudlus pakkumusega tasakaalus olnud, siis kohtade olemasolu on soovijatele tagatud.

Anija vald toetab mitmekesiselt **üldkeskhariduse- ja kutsehariduse** omandamist ning vajalikele erialadele suunamist. KOV toetab transpordikorralduse ja -kulude tasumisega, samuti abivajajaid õpilaskodu/ühiselamu kulude tasumisega. Lisaks on abivajajatele makstud KOV eelarvest vajalikke sotsiaaltoetusi. Kõikide toetussüsteemide eesmärgiks on toetada õppimist ja hariduse ning eriala omandamist. Karjäärivalikute tegemisel tuleks teha tihedamat koostööd Töötukassa noorte karjäärinõustajaga. Kuna sellele eelnevalt toimus karjäärinõustamine Rajaleidja keskuse kaudu, siis asutuste struktuuride muutmisel on muutunud ka väljaspoolt täiendava abi võimalused.

Koolikohustuse mittetäitmisel on rõhuasetus ennetustööl. Selleks on kaardistatud riskiperede andmed, mõned juba varakult enne kooli. Nende perede vanematele on soovitatud või neid lausa suunatud koolitustele või programmidesse. Perioodiliselt võetakse riskiperedega ühendust (telefoni teel, kohtumised, kodukülastused), et järgida soovitatud meetmete toimet ja tõhusust. Kuna valla koolides puudub sotsiaalpedagoog, siis õpilaste probleemide varaseks märkamiseks oleks vajalik tööle võtta koolidesse sotsiaalpedagoog. Selliselt oleks operatiivsemalt tagatud abimeetmed õpilasele ja vajadusel perele ning koolikohustuse täitmine.

Hariduslike tugiteenuste loomine ja arendamine on olnud üks haridusvaldkonna töö viimaste aastate prioriteete. Tugiteenuste osutamiseks on järjest rohkem eraldatud raha. Kui 2017.a olid kulud hariduslikele tugiteenustele 0,55% valla eelarvest, siis 2019. a kulus selleks 2,3%. Arenguvajadused: eesti logopeed Anija Valla Lasteaeda; psühholoogi teenuse mahu suurendamine kõikides haridusasutustes; luua sotsiaalpedagoogi ametikoht, kes teenindab valla kolme kooli; karjäärinõustamise parendamiseks suurendada koostööd Töötukassaga (noorte karjäärinõustajaga).

Koolivägivalla ennetamiseks on Alavere ja Kehra kool liitunud VEPA programmiga. Igas koolis on töötajaid koolitatud. Koolides töötab võrgustik, kes koolikiusamise ennetamise ja juhtumitega tegeleb. Keerulisemate juhtumite korral teavitatakse ja kaasatakse noorsoopolitiseid ja omavalitsuse laste ja pere spetsialiste.

TUGEVUSED

- Lasteaia ja lapsehoiu kohtasid on piisavalt, järjekord praktiliselt puudub.
- Koolikiusamise ennetamiseks on Kehra Gümnaasium ja Alavere Põhikool liitunud ja rakendavad edukalt VEPA programmi.

NÕRKUSED

- Üldhariduskoolides ebapiisav tähelepanu noorte karjäärinõustamisele koostöös Töötukassaga.
- Valla kõigis kolmes koolis puudub sotsiaalpedagoog ja psühholoogilise teenuse maht koolides on liiga väike.
- Lasteaegades ja koolides on eripedagoogi teenuseid ebapiisavalt.

3. Universaalsete teenuste kättesaadavus ja kvaliteet. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
3.1 Tervishoiuga seotud universaalsed teenused	3.0 Pigem hea	○ 2.2 Stabiilne
3.2 Haridusega seotud teenused	3.4 Pigem hea	↗ 2.8 Paranemas
Keskmine:	3.2 Pigem hea	↗ 2.5 Paranemas

Kokkuvõte:

Tervishoiuga seotud universaalsete teenuste kättesaadavus on kõikide teenuste osas pigem hea.

Parendamist vajavad kooliõpilaste tervise analüüs koostöös kooli tervishoiuteenuse osutajaga.

Samuti tuleks luua võimalusi täiendavateks teenusteks, et nad oleksid kättesaadavamad (nt koostööpartner saaks tulla kohapeale teenust osutama).

KOVs toimub pidev lastehoiu- ja -aia vajaduste kaardistamine ja andmete analüüs. Kuna viimastel aastatel on nõudlus ja teenuse pakkumus tasakaalus olnud, siis kohtade olemasolu on tagatud ja võib öelda, et valla lasteaedades järjekord puudub.

TUGEVUSED

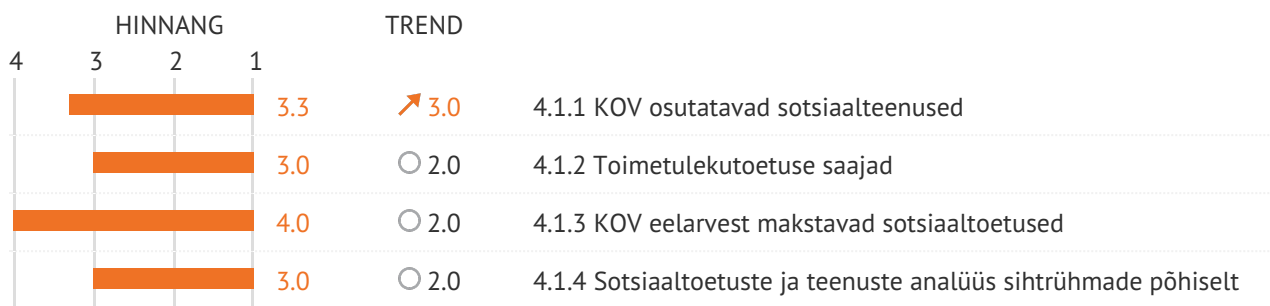
- Esmatasandi tervishoiuteenus (perearstid, pereõed, koduõde, ämmaemand, füsioterapeut) on kättesaadav.
- Kõikidele lastele on kohta lasteaia või -hoius, teenused on kättesaadavad.
- Kodulähedane ja kättesaadav põhiharidus ning keskhariduse omandamise võimalus Kehra Gümnaasiumis.

NÕRKUSED

- Vaimse tervise õe ja hambaravi teenus puudub ja/või on raskesti kättesaadav.
- Transpordi korraldus teenuste kasutamisel (nt bussitransport ainult hommikul, lõunal, õhtul).

4. Haavatavate (riskis) sihtrühmadega tegelemine

4.1 Sotsiaalteenused ja -toetused. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Omavalitsuse poolt pakutavate sotsiaaltoetuste- ja teenuste eesmärk on aidata vähendada elanike võimalikku ebavõrdsust toimetulekus ja tervises. Valla sotsiaaltoetused ja -teenused katavad hetkelised sotsiaalvaldkonna vajadused, mis on positiivne tervise mõjur.

Lähtudes praegusest vanemaealiste osakaalu suurenemise trendist (aga ka oodatava eluea kasvu trendist, juhul kui tervena elatud eluiga ei kasva koos sellega) võib tulevikus kasvada vajadus järgmiste sotsiaalteenuste järele: koduteenus, hooldekodu teenus, täisealise isiku hooldus, sotsiaaltransporditeenus. Koduteenuse ja täisealise isiku hooldusteenuse osutamiseks tuleb perspektiivis suurendada valla eelarvet. Hooldekodu teenust ostetakse sisse väljaspoolt valda erinevatelt teenuse osutajatelt üle Eesti. Kuna hooldekodu kohti on võimalik leida, siis ei ole praegu aktuaalne hooldekodu rajamine Anija valda. Samas planeerib vald eakate üürikodu ehitamist Kehrasse ca 15 korteriga.

2020. a loodi Kehra Sotsiaalkeskuse juurde varjupaigategenus, mis peaks katma lähiaastate vajaduse. Turvakoduteenust vajatakse vaid üksikjuhtumite korral ning selle osutamisel ostetakse teenust väljaspoolt (peamiselt Tallinnast). Sotsiaalelamu Kehras (Kose mnt 22) on piisava suurusega eluasemeteenuse vajaduse tagamiseks. 2020. a rajati sotsiaalelamu ruumidesse asendushoolduse teenuse osutamiseks perekodu. Lähiaastatel on vaja leida sobivam eluase Kehra perekodule.

TUGEVUSED

- Valla sotsiaaltoetused ja -teenused katavad hetkelised sotsiaalvaldkonna vajadused, mis on oluline eeldus võrdsemate võimaluste tagamiseks nii toimetulekus kui ka tervises.
- Kohapeal on piisava varuga tagatud koduteenus, täisealise isiku hooldusteenus, varjupaigategenus, eluasemeteenus, lapsehoiuteenus, toidu- ja riideabi, päevahoiuteenus puuetega inimestele.

NÕRKUSED

- Teenusepakujate nappus: transporditeenus, erinevad nõustamis- ja terapiateenused.
- Hooldusperesid lastele vallas ei ole, võrgustik puudub.
- Pikaajaliste töötute ja pikaajaliste toimetulekutoetuse saajate arv püsib, inimesi on raske tööle saada (takistusteks alkoholisõltuvus, ebapiisav ühistransport, terviseprobleemid jmt).

4.2 Abivajavate lastega tegelemine. Kokkuvõte

HINNANG		TREND			
4	3	2	1		
			2.7	○ 2.0	4.2.1 Abivajava lapse juhtumikorraldus
			2.9	○ 2.0	4.2.2 Abivajavale lapsele ja perele meetmete pakkumine
			3.3	○ 2.0	4.2.3 Hädaohus lapse toetamine
			3.0	○ 2.0	4.2.4 Puudega ja psüühikahäiretega (sh käitumishäiretega) laste toetamine
			2.0	○ 2.0	4.2.5 Väärkoheldud lastele suunatud tugi
			3.0	○ 2.0	4.2.6 Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse kättesaadavuse tagamine
			3.0	○ 2.0	4.2.7 Käitumisprobleemidega ja süütegusid toime pannud lastega tegelemine
			3.0	↗ 3.0	4.2.8 Kaasava hariduskorralduse rakendamine

Kokkuvõte:

Abivajavatest lastest annavad omavalitsusele infot koolid, lasteaiad, sotsiaaltöötajad ja kogukond. Abivajavatele lastele osutavad abi kaks laste- ja perele spetsialisti ja laste hoolekande spetsialist. Spetsialistid on laste juhtumikorraldajad ja võrgustikutöö koordineerijad. Hea koostöö on koolide, lasteaedade ja politseiga. Parem ja sisulisem koostöö peaks olema Kehra Tervisekeskusega. Sotsiaal- ja haridusvaldkonna omavaheline koostöö on hea.

2018. a on loodud Anija valla laste ja perele komisjon, mis aga ei ole edukalt käivitunud.

Abivajavate laste arv on aastate lõikes püsinud samana, ca 200 last. Hädaohus olevaid lapsi on olnud üks laps aastas alates 2018. aastast. Kuna abivajavate ja hädasolijate laste arv pole muutunud, siis on olukorra muutmiseks võetud kasutusele järgmised meetmed:

- 1) alates 2021. aastast on lastekaitse valdkonda vallavalitsuses tööle võetud üks töötaja lisaks olemasolevale kahele lastekaitse valdkonna töötajale.;
- 2) rõhuasetus lastekaitsealases töös on ennetustegevustele (vanemaharidus, lastevanemate kooli tegevused, lastevanemate tugigrupid, kogemusnõustamised jmt);
- 3) käivitada eesmärgipärane laste ja perele komisjoni töö.

TUGEVUSED

- Olemas on pädevad spetsialistid ja välja on kujunenud stabiilne koostöövõrgustik abivajavale lapsele ja perele vajaliku toe ja abi pakkumiseks.

NÕRKUSED

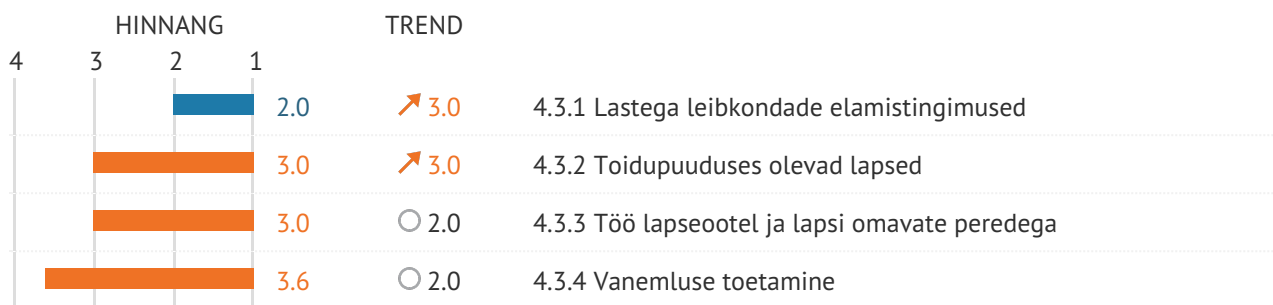
- Olemas on erinevad ennetusprogrammid haridusasutustele ja inimestele, kuid nende rakendamine ja kasutamine on vähene (huvi või motivatsiooni puudus).

- Rakendust on leidnud erinevad sotsiaalhoolekandelistes programmid ja projektid, olemas on erinevad toetavad teenused.

- Pole käivitunud Anija valla laste- ja perede komisjoni töö.

- Lastega töötavate kvalifitseeritud erialaspetsialistide (psühholoogid, nõustajad) ja tugispetsialistide (logopeed, eripedagoog, psühholoog) vähesus.

4.3 Perede toetamine. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Abivajavatest lastest ja peredest laekub info laste- ja perede spetsialistidele läbi kodukülastuste ja tugivõrgustiku liikmetelt.

Vajadusel võimaldatakse abivajavale perele sotsiaalelamispinda. Kodude külastamisel jagavad vajaduse ilmnemisel laste ja perede spetsialistid soovitusi laste elamistingimuste parandamiseks ja hiljem jälgivad nende täitmist. Vajadusel osutatakse täiendavat kaasabi nt vajaliku mööbli või kodumasina leidmisel.

Anija vallas ei ole toidupuuduse käes kannatavaid lapsi. Toiduabi vajavad lapsed ja pered leitakse kiirelt üles tänu väga heale koostööle valla lasteaedadega ja koolidega. Perede majandusliku olukorra parandamiseks jagab omavalitsus neile Toidupanga toidupakke ja Euroopa Liidu toiduabi.

Lastekaitsealane töö on suunatud pigem ennetavatele tegevustele vanemluse toetamiseks: nõustamine, koolitustele suunamine, info jagamine.

TUGEVUSED

- Toimiv koostöövõrgustik perede abistamiseks.
- Kohapeal on olemas psühholoogilise nõustamise võimalused.

NÕRKUSED

- Abivajavate perede kohta puudub regulaarne andmete kogumine 8nende majanduslik olukord, abivajaduse suurenemise või vähenemine jmt).
- Vanemluskoolitused on KOV enda korraldada ning alati ei pruugi selleks jätkuda ressursi või need ei toimu just siis, kui lapsevanem seda hetkel väga vajab. Vanemlusprogrammide läbiviimised ei ole süstemaatilised ja järjepidevad.
- Töö lapseotel naistega on kaootiline ja otsene ennetustöö puudulik.

4. Haavatavate (riskis) sihtrühmadega tegelemine. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
4.1 Sotsiaalteenused ja -toetused	3.3 Pigem hea	○ 2.3 Stabiilne
4.2 Abivajavate lastega tegelemine	2.9 Pigem hea	○ 2.1 Stabiilne
4.3 Perede toetamine	2.9 Pigem hea	↗ 2.5 Paraneb
Keskmine:	3.0 Pigem hea	○ 2.3 Stabiilne

Kokkuvõte:

Omavalitsuses on tagatud olulisemad sotsiaalteenused ja toetused kõigile elanikkonna gruppidele.

Abivajavatega teevad tööd kogenud ja kvalifitseeritud spetsialistid. Välja on selgitatud koostööpartnerid teenuste osutamiseks ja koostöövõrgustik on toimiv.

TUGEVUSED

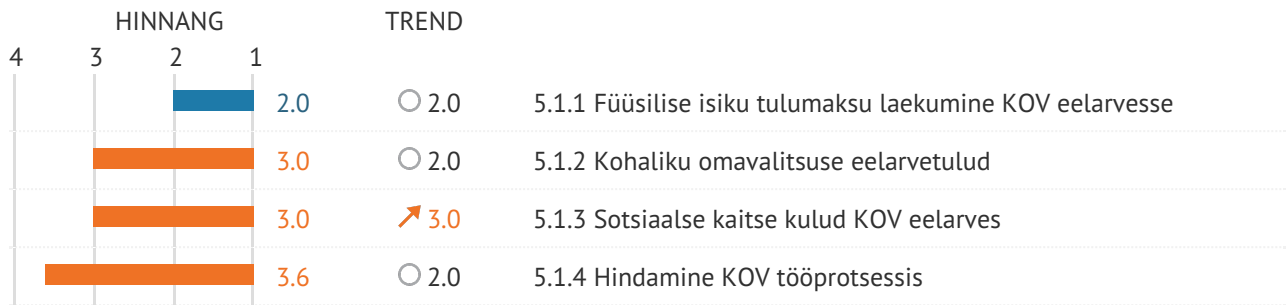
- Valla sotsiaaltoetused ja -teenused katavad hetkelised sotsiaalvaldkonna vajadused, mis on oluline eeldus võrdsemate võimaluste tagamiseks nii toimetulekus kui ka tervises.
- Teenuseid ja toetusi on võimalik pakkuda kohapealsete teenusepakkujate juures või väljaspool omavalitsust teiste teenusepakkujate juures.

NÕRKUSED

- Tugispetsialistide vähesus.

5. Kohaliku omavalitsuse toimimine ja ressursid

5.1 Kohaliku omavalitsuse toimimine. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Füüsilise isiku tulumaksu laekumine Anija valla eelarvesse suureneb igal aastal, kuid võrreldes Harjumaa teiste omavalitsustega oleme viimase hulgas. Tulumaksu laekumise suurendamiseks tuleb kavandada tegevusi, mis toovad valda juurde uusi töövõimelises eas elanikke. Seeläbi suureneb tulumaksu laekumine.

Omavalitsuse eelarvetulud on tõusutrendis, samuti suurenevad riigi tasandus- ja toetusfondi eraldised.

TUGEVUSED

- Valla eelarvetulud suurenevad iga-aastaselt. Seda on mõjutanud eelkõige suuremahuliste projektide toetuste laekumised (tänavavalgustuse renoveerimine, Aegviidu depoohoone renoveerimine, Alavere Põhikooli renoveerimine).
- Sotsiaalkaitse kuludest ca 46% kulub lastele ja noortele, st varane ennetustöö ja toimivad tõhusad sotsialtoetused- ja teenused.
- Regulaarsed rahuloluküsitlused ja sisehindamised eelkõige laste ja noortega tegelevates asutustes.

NÕRKUSED

- Füüsilise tulumaksu suurus ühe elaniku kohta on üks Harjumaa madalamaid.
- Anija vallas tervikuna puudub kvaliteedijuhtimine ja sisehindamine.

5.2 Kvalifitseeritud spetsialistid ja koostöö heaolu tagamiseks. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Anija vallas toimivad KOVi juhitud eelkõige ennetevad võrgustikud. Taaskäivitamist vajavad võrgustikud ettevõtjate, turismivaldkonna jakülakogukondadega. 2018. a on loodud vallavalitsuse juurde laste ja perede komisjon, kuid selle töö on viimastel aastatel soikunud.

Juhtumitöö võrgustikud on koostöös erinevate asutustega loodud ja need toimivad kõikide sihtgruppide osas.

Rahvatervisega seonduvaid teemasid vaadatakse üle vähemalt kord aastas Anija valla arengukava kaasajastamiseks. Tulenevalt valla arengukavast planeeritakse vajalikud rahalised vahendid eelarvesse või investeeringu kavasse.

Lastega töötavate spetsialistide arv on ajavahemikul 2017-2019 suurenenud (lastekaitse spetsialistide arv 2-lt 3-le, noorsootöös 53-lt 63-le, üldhariduskoolides 73-lt 83-le).

TUGEVUSED

- Juhtumitöö võrgustikud toimivad hästi ja tulemuslikult.
- Alates 2021. a algusest töötab vallas laste hoolekandespetsialist (kokku 3 lastekaitse spetsialisti), mille tulemusena on võimalik jõuda edaspidi iga abivajava lapse ja tema pereni.

NÕRKUSED

- Viimastel aastatel on tahaplaanile jäänud järgmised koostöövõrgustikud: valla ettevõtjad, turismivaldkonna eestvedajad, külakogukonnad.
- Valla haridusasutustes on puudu tugisüsteemide spetsialistidest, kuna olemasolevad spetsialistid ei kata laste vajadusi (logopeed, eripedagoog, psühholoog, sotsiaalpedagoog).
- Valla haridusasutustes töötavatest õpetajatest ca 30% ei vasta kvalifikatsioonile.

5. Kohaliku omavalitsuse toimimine ja ressursid. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
5.1 Kohaliku omavalitsuse toimimine	2.9 Pigem hea	○ 2.3 Stabiilne
5.2 Kvalifitseeritud spetsialistid ja koostöö heaolu tagamiseks	3.2 Pigem hea	○ 2.2 Stabiilne
	Keskmine: 3.1 Pigem hea	○ 2.2 Stabiilne

Kokkuvõte:

Füüsilise isiku tulumaksu laekumine Anija valla eelarvesse suureneb igal aastal, kuid võrreldes Harjumaa teiste omavalitsustega oleme viimase hulgas. Tulumaksu laekumise suurendamiseks tuleb kavandada tegevusi, mis tooksid valda juurde uusi töövilimelises eas elanikke. Seeläbi suureneb tulumaksu laekumine.

Omavalitsuse eelarvetulud on tõusutrendis, samuti suurenevad riigi tasandus- ja toetusfondi eraldised.

Anija vallas toimivad KOVi juhitud eelkõige ennetevad võrgustikud. Taaskäivitamist vajavad võrgustikud ettevõtjate, turismivaldkonna jakülakogukondadega. 2018. a on loodud vallavalitsuse juurde laste ja perede komisjon, kuid selle töö on viimastel aastatel soikunud.

Juhtumitöö võrgustikud on koostöös erinevate asutustega loodud ja need toimivad kõikide sihtgruppide osas.

Rahvatervisega seonduvaid teemasid vaadatakse üle vähemalt kord aastas Anija valla arengukava kaasajastamiseks. Tulenevalt valla arengukavast planeeritakse vajalikud rahalised vahendid eelarvesse või investeeringu kavasse.

Lastega töötavate spetsialistide arv on ajavahemikul 2017-2019 suurenenud (lastekaitse spetsialistide arv 2-lt 3-le, noorsootöös 53-lt 63-le, üldhariduskoolides 73-lt 83-le).

TUGEVUSED

- Sotsiaalkaitse kuludest ca 46% läheb lastele ja noortele, nii ennetuseks kui ka vajalike toetuste ja teenuste osutamiseks.
- Alates 2021.a algusest töötab vallas piisav arv lastekaitse spetsialiste.
- Loodud ja hästi toimiv võrgustikutöö erinevate asutuste vahel. Juhtumipõhine võrgustikutöö on koordineeritud ja vastutaja määratud.

NÕRKUSED

- Füüsilise isiku tulumaks ühe elaniku kohta on jätkuvalt üks madalamaid Harjumaa. See mõjutab otseselt elanikele vajalike teenuste ja toetuste osutamist vajalikus mahus või kvaliteedis.
- Valla haridusasutustes on puudus tugisüsteemidest: logopeed, eripedagoog, psühholoog, sotsiaalpedagoog.
- Valla haridusasutustes töötavatest õpetajatest ei vasta kvalifikatsioonile 30%.

Koondhinnang olukorrale

1. Demograafiline olukord ja rahvastiku tervis. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
1.1 Demograafiline olukord	2.6 Pigem hea	○ 2.3 Stabiilne
1.2 Rahvastiku tervise seisund	2.8 Pigem hea	○ 2.0 Stabiilne
1.3 Haavatavad sihtrühmad	2.3 Pigem halb	▼ 1.3 Halvenemas
1.4 Tööturg	2.3 Pigem halb	○ 1.8 Stabiilne
1.5 Kuritegevus	3.0 Pigem hea	○ 2.0 Stabiilne
Keskmine:	2.6 Pigem hea	○ 1.9 Stabiilne

Kokkuvõte:

Alates 2019. aastast on valla rahvaarv stabiliseerunud, pigem kasvanud. Elanikkonna hulgas on vanuserühmiti kõige rohkem põhikooli- ja gümnaasiumiealisi ja pensionieelikuid. Tööeast nooremaid on valla rahvastikust 16% ja pensionäre 20%, st rahvastik vallas vananeb sarnaselt Eestiga. Kuigi sündide arv 2017-2019 on kasvanud, siis loomulik iive on jätkuvalt negatiivne.

Uute elanike tulek Anija valda elama on pärsitud, kuna olemasolev elamufond on vananenud ja uuselamuarendused ei ole käivitunud (inimene ei saa pangalaenu eluaseme soetamiseks). Uute eluasemete jaoks ostetakse pigem krunt, millele asutakse ise elamut ehitama. See protsess võtab tavaliselt aastaid aega enne kui uued elanikud sisse kolivad.

TUGEVUSED

- Rahvaarvu langus on stabiliseerunud ja pigem on rahvaarv kasvutrendis (sündide arv suureneb).
- Osalise või puuduva töövõimega isikutele ja puudega isikutele on kättesaadav esmatasandi tervishoiuteenus.
- Tallinna lähedus, mis võimaldab inimestel mõistliku ajakuluga tööl käia.

NÕRKUSED

- Uusi elanikke tuleb valda elama oodatust vähem.
- Tööealiste elanike arv on languses, st maksumaksjate arv ja valla tulubaas vähenevad.
- Osalise ja puuduva töövõimega isikute arv Anija vallas suureneb (eelkõige liikumispuuetega ja psüühikahäiretega isikute arv), moodustades 11% tööealisest elanikkonnast.

2. Tervist toetav ja turvaline elukeskkond ning osalusvõimalused. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
2.1 Turvaline elukeskkond	3.1 Pigem hea	↗ 2.5 Paraneb
2.2 Elukeskkond ja planeeringud	3.0 Pigem hea	↗ 2.5 Paraneb
2.3 Osalusvõimalused	2.7 Pigem hea	○ 2.3 Stabiilne
Keskmine:	3.0 Pigem hea	↗ 2.5 Paraneb

Kokkuvõte:

Anija vallas on heal tasemel suplusvee kvaliteet, toimib vee- ja liiklusohutusala ennetustöö, samuti süütegude ennetamine ja kahjude vähendamine. Vallas on piisav nõuetele vastav joogiveega varustus. Suuremat tähelepanu tuleb pöörata:

1. õnnetusjuhtumite ennetamisele,
2. tabatud joobes sõiduki juhtidele,
3. avalike ruumide ligipääsetavusele,
4. tubaka tarvitamist mõjutavate teguritele.
5. mängu- ja spordiväljakute rajamisele ja nende ohutusele.

Kuna vald paikneb hajaasustusega territooriumil, siis jätkuvalt ei ole valla elanikud rahul ühistranspordi korraldusega (liiga harva või väljumisajad on ebasobivad). Koolitransport on korraldatud kõikidele valla koolides õppivatele lastele, kelle elukoht lähimast ühistranspordi petusest on kaugemal kui 3 km. Jalgsi ja jalgrattaga turvaliselt liikumise võimalusi ning kehalist aktiivsust mõjutavaid tegureid on piisavalt.

Elanike osalusvõimaluste tagamiseks on vallas neli rahvamaja, Anija mõis, spordihooned, spordiväljakud, noortekeskused. Inimesed saavad osa võtta ca 40 erineva vabaaühenduse tegevustest, erinevatest kultuurivaldkonna ringitegevustest ja spordivaldkonna treeningutest. Kultuuri- ja sportimisvõimalused on inimestele kättesaadavad. Noored saavad muusika- ja kunstiharidust Kehra Kunstidekoolist. Lisaks on koostöös valla koolide, noortekeskuse ja SA Anija Valla Spordimaailmaga loodud täiendavaid huvitegevusi võimalusi. Prioriteetideks on loodus-, tehnika- ja täpisteaduste valdkonna tegevused ning omaalgatuse, ettevõtlikkuse ja ettevõtluse alased tegevused noortega.

TUGEVUSED

- Korrastatud ja renoveeritud teed, tänavad ja tänavavalgustus.
- Head supluskohtade võimalused ja nõuetele vastav suplusvee kvaliteet.

NÕRKUSED

- Mängu- ja spordiväljakute ebapiisavus ja nende nõrk kvaliteet.
- Pere- ja lähisuhte vägivaldajuhtumite arvu tõus ja alkoholi liigtarbimisest tulenevad tagajärjed (õnnetusjuhtumid, vägivaldsus).

- Elanikel on piisavalt osalusvõimalusi (sh tasuta osalemised) ja vaba aja veetmise võimalusi.
- Ühistranspordi korraldus ei vasta paljude elanike vajadustele.

3. Universaalsete teenuste kättesaadavus ja kvaliteet. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
3.1 Tervishoiuga seotud universaalsed teenused	3.0 Pigem hea	○ 2.2 Stabiilne
3.2 Haridusega seotud teenused	3.4 Pigem hea	↗ 2.8 Paranemas
Keskmine:	3.2 Pigem hea	↗ 2.5 Paranemas

Kokkuvõte:

Tervishoiuga seotud universaalsete teenuste kättesaadavus on kõikide teenuste osas pigem hea.

Parendamist vajavad kooliõpilaste tervise analüüs koostöös kooli tervishoiuteenuse osutajaga.

Samuti tuleks luua võimalusi täiendavateks teenusteks, et nad oleksid kättesaadavamad (nt koostööpartner saaks tulla kohapeale teenust osutama).

KOVs toimub pidev lastehoiu- ja -aia vajaduste kaardistamine ja andmete analüüs. Kuna viimastel aastatel on nõudlus ja teenuse pakkumus tasakaalus olnud, siis kohtade olemasolu on tagatud ja võib öelda, et valla lasteaedades järjekord puudub.

TUGEVUSED

- Esmatasandi tervishoiuteenus (perearstid, pereõed, koduõde, ämmaemand, füsioterapeut) on kättesaadav.
- Kõikidele lastele on kohta lasteaia või -hoius, teenused on kättesaadavad.
- Kodulähedane ja kättesaadav põhiharidus ning keskhariduse omandamise võimalus Kehra Gümnaasiumis.

NÕRKUSED

- Vaimse tervise õe ja hambaravi teenus puudub ja/või on raskesti kättesaadav.
- Transpordi korraldus teenuste kasutamisel (nt bussitransport ainult hommikul, lõunal, õhtul).

4. Haavatavate (riskis) sihtrühmadega tegelemine. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
4.1 Sotsiaalteenused ja -toetused	3.3 Pigem hea	○ 2.3 Stabiilne
4.2 Abivajavate lastega tegelemine	2.9 Pigem hea	○ 2.1 Stabiilne
4.3 Perede toetamine	2.9 Pigem hea	↗ 2.5 Paraneb
Keskmine:	3.0 Pigem hea	○ 2.3 Stabiilne

Kokkuvõte:

Omavalitsuses on tagatud olulisemad sotsiaalteenused ja toetused kõigile elanikkonna gruppidele.

Abivajavatega teevad tööd kogenud ja kvalifitseeritud spetsialistid. Välja on selgitatud koostööpartnerid teenuste osutamiseks ja koostöövõrgustik on toimiv.

TUGEVUSED

- Valla sotsiaaltoetused ja -teenused katavad hetkelised sotsiaalvaldkonna vajadused, mis on oluline eeldus võrdsemate võimaluste tagamiseks nii toimetulekus kui ka tervises.
- Teenuseid ja toetusi on võimalik pakkuda kohapealsete teenusepakkujate juures või väljaspool omavalitsust teiste teenusepakkujate juures.

NÕRKUSED

- Tugispetsialistide vähesus.

5. Kohaliku omavalitsuse toimimine ja ressursid. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
5.1 Kohaliku omavalitsuse toimimine	2.9 Pigem hea	○ 2.3 Stabiilne
5.2 Kvalifitseeritud spetsialistid ja koostöö heaolu tagamiseks	3.2 Pigem hea	○ 2.2 Stabiilne
Keskmine:	3.1 Pigem hea	○ 2.2 Stabiilne

Kokkuvõte:

Füüsilise isiku tulumaksu laekumine Anija valla eelarvesse suureneb igal aastal, kuid võrreldes Harjumaa teiste omavalitsustega oleme viimase hulgas. Tulumaksu laekumise suurendamiseks tuleb kavandada tegevusi, mis tooksid valda juurde uusi töövilimelises eas elanikke. Seeläbi suureneb tulumaksu laekumine.

Omavalitsuse eelarvetulud on tõusutrendis, samuti suurenevad riigi tasandus- ja toetusfondi eraldised.

Anija vallas toimivad KOVi juhitud eelkõige ennetevad võrgustikud. Taaskäivitamist vajavad võrgustikud ettevõtjate, turismivaldkonna jakülakogukondadega. 2018. a on loodud vallavalitsuse juurde laste ja perede komisjon, kuid selle töö on viimastel aastatel soikunud.

Juhtumitöö võrgustikud on koostöös erinevate asutustega loodud ja need toimivad kõikide sihtgruppide osas.

Rahvatervisega seonduvaid teemasid vaadatakse üle vähemalt kord aastas Anija valla arengukava kaasajastamiseks. Tulenevalt valla arengukavast planeeritakse vajalikud rahalised vahendid eelarvesse või investeeringu kavasse.

Lastega töötavate spetsialistide arv on ajavahemikul 2017-2019 suurenenud (lastekaitse spetsialistide arv 2-lt 3-le, noorsootöös 53-lt 63-le, üldhariduskoolides 73-lt 83-le).

TUGEVUSED

- Sotsiaalkaitse kuludest ca 46% läheb lastele ja noortele, nii ennetuseks kui ka vajalike toetuste ja teenuste osutamiseks.
- Alates 2021.a algusest töötab vallas piisav arv lastekaitse spetsialiste.
- Loodud ja hästi toimiv võrgustikutöö erinevate asutuste vahel. Juhtumipõhine võrgustikutöö on koordineeritud ja vastutaja määratud.

NÕRKUSED

- Füüsilise isiku tulumaks ühe elaniku kohta on jätkuvalt üks madalamaid Harjumaa. See mõjutab otseselt elanikele vajalike teenuste ja toetuste osutamist vajalikus mahus või kvaliteedis.
- Valla haridusasutustes on puudus tugisüsteemidest: logopeed, eripedagoog, psühholoog, sotsiaalpedagoog.
- Valla haridusasutustes töötavatest õpetajatest ei vasta kvalifikatsioonile 30%.

Juhised

Hinnangute ja trendide puhul järgitakse ühtset skaala hindamise põhimõtet.

Abiks hinnangute andmisel:	Abiks trendi hindamisel:
<ul style="list-style-type: none"> ● Väga hea – olukord on väga hea, näitaja on oluliselt parem kui Eesti keskmine, teenus/tegevus on väga hästi korraldatud, kvaliteetne, kättesaadav ja tõhus; samuti märkida "väga hea", kui teenuse/tegevuse järele puudub KOV-is vajadus, kuid on võimekus vajaduse ilmnemisele reageerimiseks. ● Pigem hea – olukord on pigem hea, näitaja on parem kui Eesti keskmine või sarnane keskmisele, teenused/tegevused on üldiselt hästi korraldatud, kuid esineb puudusi üksikutes aspektides. ● Pigem halb – olukord on pigem halb, näitaja on veidi halvem kui Eesti keskmine, teenused/tegevused on küll olemas, kuid esineb puudusi mitmetes aspektides. ● Väga halb – olukord on väga halb, näitaja on oluliselt halvem kui Eesti keskmine, teenus/tegevus sisuliselt puudub, kuigi selle järele on vajadus või teenus/tegevus on sisuliselt olemas, kuid ei vasta vajadustele (esineb olulisi puudusi). 	<ul style="list-style-type: none"> ● Paranemas – aasta-aastalt on toimumas muutus positiivses suunas, näitaja on muutumas Eesti keskmisest paremaks, teenuste/tegevuste korraldamine on muutunud tõhusamaks või kvaliteetsemaks. ● Stabiilne – märgatavaid muutusi ei ole toimunud. ● Halvenemas – näitaja on liikumas halvemuse poole, näitaja on langemas alla Eesti keskmise või teenuste/tegevuste pakkumine väheneb või ei suuda vajadusega kaasas käia, ressursid vähenevad.

Kasutatud allikad